

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÓ CATALÀ

Festa de la Música Catalana

SETÈ CONCURS

Discurs presidencial

pel Mestre Antoni Nicolau

SENYORS :

AIG de parlar de l'ORFEÓ CATALÀ. En aquesta festa que commemora el vinticinquè aniversari de sa fundació no sabria parlar d'altra cosa. Però temo que els aplassaments que l'han retrassada hagin esvaït l'oportunitat de mes paraules : amb motiu d'aqueixa commemoració ja s'han dit i repetit tantes i tan justes i belles coses, que lo meu potser sigui sobrant. Si us cansa, no gasteu compliments, digueu-me prou. Ho dic ben sincerament, perquè, creieu-me, és molt penós per a un músic sentir-se fòra de temps.

Quan l'èxtasi de contemplació retrospectiva que caracteritza la primavera del nostre renaixement es convertí en neguit de vida nova i es comensà a sentir la necessitat d'una acció constructiva moderna i pràctica, uns joves, lamentant la decadència cada dia més sensible de les nostres agrupacions corals, resolgueren formar un chor perfecte que fos per a elles model i estímul. Encisats pel sentit catalanesc dels darrers chors d'En Clavé, llur ideal era cantar-los amb perfecció, amb una perfecció que fins llavors no havia mai estat assolida

ni tant sols intentada. Un d'aquells joves, músic predestinat, amarat de la primera saba del nostre renaixement, saba de pura poesia, es consagrà a la direcció. I nasqué l'ORFEO CATALÀ.

Les institucions, com els homes, no tenen al principi consciència exacta de llur destí. És que el destí dels homes i de les institucions no és sols una resultant de llur voluntat i llurs facultats, depèn també de les necessitats del medi en què evolucionen. Així, les necessitats de la fase moderna de Catalunya han ampliat considerablement el destí que llurs fundadors atribuïren a aquell chor. La missió de l'ORFEO CATALÀ era més transcendent.

Catalunya, agotada per llargues lluites, va perdre la consciència de sa personalitat. Terror propici per a prosperar-hi les pitjors influències, la decadència musical italiana en féu sa feudataria. De l'Art modern que es formà i florí durant son atuïment, sols en sentí un ressò llunyà; en desconegué la música pura (sonates, tríos, quartets, simfonies, etc.) que en porta la saba; li era representat per obres dramàtiques, gairebé totes elles filles d'un art secundari o degenerat. El romanticisme, mal comprès, acabà de desorientar son criteri; creia sincerament el geni incompatible amb la cultura: massa ciència l'assecava; clàssic li era sinònim de narcòtic; la inspiració només la reconeixia en la melodia, però no considerava com a tal més que la repetició d'una mateixa fórmula rítmica vestida amb una successió de sons prou trivial per a ésser retinguda tot just sentida; la fita que limità son horitzó més avançat fou Meyerbeer, de la música de ses òperes en deia música filosòfica, i per a comprendre-la l'havia de sentir molt i a petites dosis; Wagner li semblà un deliri. Son sentit musical arribà tan pervertit, i tan forta la depressió de sa personalitat, que, així com sa llengua i ses tradicions únicament li semblaven dignes de figurar en sos esplais més frèvol, rebutjava sa genuïna cançó com cosa vulgar i poc apreciable. Sa terra esdevingué erma; les bones llevors no hi germinaven; les institucions que s'intentava arrelar-hi, si tenien una mica de volada, morien mancades de saó; si eren primitives, no sortien de llur estat embrionari; i les poques flors que hi naixien, com les descloses entremig de l'obra d'En Clavé, s'anaven marcint sota la brossa que les ofegava. Per ço la centuria passada, quan, il·luminada pel geni de la raça, s'adonà de sa decadència, necessitava, més que corregir defectes sintomàtics, reeducar son sentiment musical bastardejat per a posar-se en poc temps al nivell artístic contemporani.

Hi ha més encara. Les noves aspiracions de Catalunya, la vida mateixa d'Espanya, que afeblida i corcada necessitava també ésser reconstruïda, exigien una intervenció en la política, fortament renovadora. Aquesta intervenció tenia un greu perill: podia matar la personalitat catalana tot just renaixent. Calia, doncs, vigoritzar-la; calia enfortir-la perquè pogués resistir les lluites que l'actuació política encendria; calia remoure i vivificar en el cor de tots els catalans el sediment ancestral perquè fos el nexa que els unís en les èpoques de tràngol, en els moments de perill.

A aquesta doble missió havia de col·laborar l'ORFEÓ CATALÀ. Fent-se un chor perfecte, seria un instrument d'adaptació de Catalunya al sentir modern. ¿Com havia de contribuir a vigoritzar la personalitat catalana?

Permeteu, senyors, que digui algunes coses ben sabudes de molts de vosaltres; però són coses que l'esperit desarrelador del nostre temps voldria fer oblidar; convé recordar-les i afermar-les.

Els actes dels homes són fills dels sentiments; la idea sense el sentiment seria com la gota d'aigua sospesa en l'atmosfera: s'evaporaria quedant estèril. Així com les gotes d'aigua per a fertilitzar la terra hi han de caure i amara-la; les idees, per a tenir eficàcia, han d'infiltrar l'organisme de l'home, commoure'l i juntar-se formant síntesis, que són els sentiments. Llavors naix l'acció. El sentiment és, doncs, vida. Perquè és vida, grana, s'estén i formant síntesis de síntesis arriba a commoure el món; perquè és vida, fructifica: tota l'obra humana és son fruit; i perquè és vida, floreix: la flor del sentiment és la cançó.

Dient i jo repetint que la cançó és la flor del sentiment, no fem una figura de pura retòrica. La cançó no és l'acte del sentiment, com la flor no és el fruit de la planta; n'és una expansió: el sentiment maternal fa a la mare bressar son fill, la mare bressa i canta; el sentiment patriòtic fa soldat a l'home, l'home va a la guerra i canta. És l'expansió que n'afirma l'espiritualitat. Els sentiments baixos no tenen cançó pròpia; llurs cants són parodies fetes amb desferres d'altres cançons. Sols canten propiament els sentiments nobles, els sentiments empeltats en la gran vibració universal: l'amor. El sentiment de por egoista, no canta; la por de perdre un ser estimat, canta. El sentiment d'odi inspirat per un enemic personal, no canta; l'odi a l'enemic de la patria, canta.

Aquesta expansió, la cançó, té la virtut del símbol; desperta el sentiment que l'ha engendrada: a la mare mig adormida, la cançó li mou el peu i torna a bressar son infant; al soldat defallit, un cant de la terra l'aixeca i torna a defensar la patria. Però la cançó, feta de la substància més íntima de l'ànima nostra: poesia i música, penetra més endins; és un símbol vivent que excita i orienta, té modalitats que imposa, com imposa ses formes característiques d'expressió. El símbol no conté força; desperta la que previament ha d'existir en nosaltres. La cançó és força; força canalitzada. Força espontània, inevitable, perquè dimana d'una llei natural. El sentiment s'ha d'expandir; com ha de florir la planta. La gama de lirismes que produeix aquesta llei és infinita, com la de les flors; el cromatisme que va de la interjecció a la *Salve* és inapreciable. És una llei fatal; els homes que no poden o no volen crear-se cants, adopten els dels altres. Així la cançó imposa ses modalitats i característiques. En totes èpoques i edats; en tots els moviments de la humanitat, evolutius o simplement expansius, exteriors o íntims trobem la cançó, religiosa o profana, secu-

lar o novella, expandint, intensificant i orientant el sentiment. La cançó, tota melodia i esperit, aixecava la humanitat del paganisme i l'enlairava vers el cristianisme; la cançó, més humanitzada per la limitació rítmica, favoria la instauració de la Reforma; la cançó, tota ritme i carn, excitava en la revolució francesa l'acció cruenta que ha portat els drets de l'home. Imposant ses característiques de raça, la cançó va dividir l'art musical en tres grans escoles: l'alemanya, la francesa i la italiana; modernament ha fet brotar l'escola russa, la individualitat polaca Chopin, la noruega Grieg. En la vida íntima, la cançó ens porta els primers accents de la veu de la nostra mare; la cançó sembla en els nostres cors els primers germens de joia i de bondat; la cançó orienta la nostra ànima atribulada quan acompanyem els nostres amors a les portes de la vida eterna; la cançó ens enlaira per a demanar al Senyor pau per a ells en llur darrera estada. Perxò deia un gran polític: «Deixeu-me fer les cançons d'un poble i jo us abandonaré ses lleis.»

Els homes dels primers temps del nostre renaixement, enlluernats pel geni dels poetes i mal disposats per l'ambient musical que respiraven, estimaren poc les nostres cançons; i, malgrat l'apostolat d'alguns precursors, romangueren oblidades. Reintegrant-les, doncs, al cor de Catalunya i fomentant-ne l'evolució moderna, l'ORFEÓ CATALÀ havia d'obrir una nova deu d'energia; deu que, completant l'obra dels poetes, reconstruint la tradició expansiva, fent que Catalunya canti amb modalitat pròpia, que canti amb accents dignes de la filla de Jaume I, contribuirà poderosament a assegurar a la personalitat catalana el lloc que li correspon en la gran síntesi que avui s'està formant: el modern sentiment ibèric de patria, la nova Espanya.

La infància de l'ORFEÓ fou una delícia. Chor d'homes sols al començ, mestre i choristes formaven una família, on l'autoritat del pare només es traslluïa pels actes dels fills. Aquell músic predestinat, cristià sincer, es sentia germà de sos deixebles: jugava amb llurs jocs, reia amb llurs alegries, i els consolava en llurs penes. Inspirat per sa missió, així que saberen els elements tècnics més indispensables, els féu cantar cançons populars nostres, harmonitzades per ell o per companys seus que el secundaven. Inconscients de la transcendència de llur missió, caminaven amb la confiança instintiva dels veritables apòstols; cap dificultat material els commovia per totes tenien la mateixa solució: cantar millor. Quan eren sol·licitats per a col·laborar en alguna manifestació artística o patriòtica, no preguntaven quina quantitat ingressaria a la caixa, sols un temor els preocupava: no cantar prou bé. L'excitant fundamental comú de tots ells era l'amor a la terra; aquest amor era tan carn de sa carn, que mai se'ls ocorregué definir-ne la forma ni cercar-ne el color; ells cantaven inspirats per Catalunya, com canten els ocells moguts per la primavera. Llur cantar era ple d'una noble

dolcesa mai arribava a l'estridència, penetrava per l'expressió intensa i justa, i la ingenuïtat en captivava. La ingenuïtat era tan sincera, que davant l'entusiasme que llur cant despertava es miraven embadalits els uns als altres tot estranyats que, com ells deien, els hagués sortit tan bé.

Durant aquesta primera època cantaren els chors catalans d'En Clavé; les primeres flors musicals del nostre renaixement aparegueren per primera vegada amb tot llur encís. Fou el primer acte transcendent de l'ORFEÓ. Fins llavors la personalitat musical d'En Clavé havia estat confosa: el Clavé d'*Els Xiquets de Valls* era el mateix de *La Gràtitut*; l'ORFEÓ, com l'artífex que separa l'or de la terra que el conté i de la pedra amorfa en treu el diamant, va fer sorgir la veritable: la d'*Els Xiquets de Valls*.

La llum d'alba serena que irradiava l'ORFEÓ, i l'ambient purificador que prop d'ell es respirava, atreïen els aimants sincers de l'art i de la terra, i creixia el nombre d'elements que li havien de facilitar sa missió. Aviat un estol de noies afegí poesia viva al chor d'homes; una senyera primorosa s'aixecà damunt sos cants per a donar-los-hi, com ells canten, més llum als ulls i més força al braç. I els nobles sentiments que l'evangeli florit de l'ORFEÓ despertava en el cor dels homes, es condensaven a l'entorn de la senyera formant una boira blanca que la seguia per tots sos romiatges.

Amb l'exemple del chor d'homes, el de noies fou aviat ensinestrat; l'ORFEÓ entrà en plena primavera, i els dos aspectes de sa missió s'accentuaren netament. Emprengué la divulgació de les obres cabdals de la polifonia mig-aval, arrels de l'art modern; al mateix temps col·laborava a l'execució d'altres modernes, desconegudes per manca d'un chor prou apte; i amb son prestigi artístic i significació patriòtica, que atreïen nombrosos devots a tots els actes en què prenia part, contribuï a sostenir iniciatives i institucions que haurien fracassat abandonades a llurs propies forces. En tots els programes hi prodigava el ferment regenerador: les cançons populars. El major àmbit i la riquesa de timbres que les seccions de nois i noies afegien al chor d'homes, en feien més atractiva l'harmonització; els músics, sentint que en l'acoblament amb l'art cultivat, la nostra cançó més donava que rebia, l'anaven estimant més, i hi cercaven l'esperit de ses composicions. Fou una felicitat inspiració fer-les cantar també per tot el chor en sa forma monòdica primitiva amb tècnica perfecta i sense perdre el caient popular; modernitzades sols per la forma d'expressió, afirmaven llur valor intrínsec i llur eficàcia n'era augmentada.

El sentiment musical de Catalunya es purificava ràpidament.

I la cançó anava fent sa obra. Els homes que penetrava sentien una llum interior que els il·luminava el fons de l'ànima; se'ls despertava un amor instintiu per les coses de la terra; davant tot lo que n'és representatiu, s'enternien com si retrobessin l'estimada després d'una

llarga absència : era l'ànima catalana convalescent que reprenia possessió de son casal i es commovia davant els objectes que li recordaven temps de salut i prosperitat. Així, la vella Catalunya, del cap passava al cor; les idees dels poetes i vidents es sintetitzaven en sentiments; la reflexió es feia impuls, i l'acció regeneradora era cada dia més intensa. En ciutats, viles i pobles, de la lleu deixada per l'ORFEO en ses excursions, o portada per la ventada sanitosa, hi nasqueren noves societats, que, a son exemple, infiltraven la fe en la vitalitat de Catalunya i en son nou destí. La cançó moderna i grollera obrí pas a l'antiga i sana. Per aquest camí, el vell cant despertà el vell gest; els antics ballets de nostres comarques, amagats en el bell fons de les muntanyes avergonyits de dir-se catalans, reviscolats tornaren a les viles per a foragitar-ne la dansa lasciva, i conscients i orgullosos de sa prosapia no temien mostrar-se a ciutat; la clàssica sardana, de l'Empordà davallà cap al Vallès, i trenant-se i des] trenant-se per Catalunya, s'ha fet la dansa nacional. Fins els emblemes més ingenus de la nostra antiga mentalitat, com si pressentissin la gran festa major de Catalunya, es commogueren : unes festes de la Mercè van aplegar a Barcelona els gegants, nanos, patums, serps i dracs de molts pobles de Catalunya. Ah, senyors!, jo recordo l'emoció que em despertaren. Jo recordo la devoció amb què els seguia; pensant que ells havien estat testimonis de la vida expansiva de la nostra Catalunya; pensant que la imatge llur, a els que de petits l'hem contemplada, ens sintetitza una edat nostra i un troç de la nostra patria; pensant en la dolçor que llur record porta al cor de l'exilat. Els matins anava a contemplar-los al Parc, on eren guardats. I no hi era sol; cada dia érem més els que anàvem a somniar davant d'aquelles reliquies. El primer dia que ens hi vàiem, sense saber el nostre nom, ens parlàvem com si sempre ens haguéssim conegut; el segon dia ens sentíem germans, ens estimàvem. És que dins nostre hi havia renascut la Catalunya bona, la Catalunya ingenua, la Catalunya manyaga; hi havia renascut com els infants que surten d'una grossa malaltia : més tendra, més hermosa; hi havia renascut per obra de la cançó, la nostra dolça cançó que del cel era tornada als nostres cors.

El coneixement de la polifonia mig-aval és de suma utilitat per a la nostra renaixença musical. Nascuda directament del cant popular i del gregorià, germans carnals de la nostra cançó, ofereix ensenyaments i models a l'evolució del nostre art. La nostra tradició musical és el cant que fa dues centúries quedà sospès en la boca de Catalunya. Si l'empeltem en els darrers procediments de les modernes escoles sense tenir en compte l'art del temps en què nasqué, perilla moltíssim que ses característiques es fonguin en el cromatisme modern i mori la nostra personalitat musical. Una de les obres d'aqueixa polifonia, el *Credo* de la *Missa del papa Marcelo*, de Palestrina, assenyala el punt culminant de l'adolescència de l'ORFEO. Aquest himne lluminós, encarnat en la sang renovada que circula pel nostre ORFEO, té una

plenitut i intensitat que no crec hagués mai assolit en els temps de son floreixement. Llavors era l'expressió d'un sentiment purament religiós. Avui, un poble que surt de les tenebres hi ha trobat accents incomparables per a afirmar sa fe i cantar la joia de tornar a veure la llum; és una forma vella que vibra impulsada per la frisança del nostre desvetllament; és Catalunya agraïda, que s'enlaira vers Déu en la inspiració eternal que conté. Jo, quan entre aquestes parets amarades de catalanitat, en aquest temple on mengem el blat dels nostres camps convertit en pa de vida nova, i bevem el vi de les nostres vinyes tornat sang pura que ens regenera, hi sento el Credo de Palestrina, exaltada la fe en la nostra renaixença, en el doll de llum de l'amén em sembla veure-hi sorgir una visió profètica de Poblet reconstruït.

En la història, lo mateix que en la naturalesa, els processos de vida es jüxtaposen: sota el floreixement d'una època hi fermenten les idees que han de constituir la següent. Així ha procedit la vida de l'ORFEO. Durant sa adolescència, els choristes, en les estones d'esplai parlaven sovint de la *Novena simfonia* de Beethoven, la gran cançó cim central de l'art músic modern. Dic cançó, perquè tota obra d'art la conté: en tota obra d'art hi floreix el sentiment d'una raça, d'un temperament o d'un individu. En comentaven l'oda final: les tres variacions gegantines de la joia: la joia-amor, la joia-heroïsmes i la joia-fe, que es fonen en un esclat de joia universal. Les dificultats corals gairebé insuperables els fascinaven. Els semblava que Beethoven, conscient i enamorat de sa obra, l'havia rodejada de perills perquè la vulgaritat no pogués profanar-la; com Wotan rodejà de foc sagrat a Brunilda, la verge guerrera, sa filla predilecta, perquè sols un hèroe arribés fins ella. A poc a poc, la *Novena simfonia* s'anà fent, pels homes, la dòna ideal de l'adolescent, l'àngel fet carn que il·lumina tots els seus actes; per les noies, l'hèroe d'ulls dolços per qui deleixen sacrificar-se. I tots frisaven per a comensar-ne els estudis. Però el mestre dubtava; l'ORFEO no tenia encara plena consciència del propi valer, li mancava la confiança en sí mateix necessària per a assolir els grans cims. La Providència vetllava. La ciutat de Nissa convocà un concurs internacional d'orfeons; quan la nova arribà a l'ORFEO, el mestre, inspirat per un pressentiment profètic, enarbolà la senyera; i els choristes, contemplant sa dolça majestat, anaren serenament a la lluita. La senyera, després de fer-los més triomfants, tornà plena de branques de llorer, fulles de roure i flors de grèbol; i a la boira blanca que la circumdava s'hi afegí l'admiració conscient del nostre poble.

En la memorable sèrie de concerts de l'any 1900 l'ORFEO realitzà el somni de glòria de sa adolescència cantant la *Novena simfonia* de Beethoven. Mes, totes les glòries tenen son calvari; en el cim de la seva hi trobà la gota de fel. Després del triomf i en plena apoteosi, l'ORFEO CATALÀ fou profanat: amb un frèvol pretext sa gloriosa senyera va ésser embargada. Un clam d'indignació agrupà a son entorn tot Catalunya catalana. La boira blanca s'em-

baumà d'incens. I en el cor dels catalans la senyera de l'ORFEÓ fou consagrada símbol del renaixement de Catalunya.

En plena consciència de sa virilitat i santificat per la bofetada de Marcus donada a sa senyera, l'ORFEÓ sentí nàixer nous deures.

Catalunya era transformada. Les obres cabdals i definitives de l'art modern li eren conegudes, les dramàtiques que el resumeixen s'anaven incorporant al repertori del nostre teatre d'òpera, i les clàssiques de música pura eren base pràctica d'ensenyament en les nostres principals escoles; assanit son criteri, sa terra esdevingué fèrtil, la bona llevor hi germinava, noves institucions començaven a arrelar-hi, i un art cultivat naixia del cant popular. L'acció política, que ja tenia cançó, també havia fet son camí; idees d'un civisme completament oblidat, havien renascut, i empeltades en la nova sentimentalitat, purificaren el sufragi, substituït per les necessitats del centralisme; per aquest camí l'esperit renovador penetrava en el Congrés, Diputacions i Ajuntaments i es plasmaven els diversos matissos polítics.

Però, el deliri ultra-modernista menassava al novell planter, i l'acció política encenia dins de Catalunya una forta lluita. L'ORFEÓ intensificà els dos aspectes de sa missió. Començà a divulgar les obres de Bach, soca formidable on totes les escoles modernes han xuclat saba que les ha vigoritzat; i instituí la Festa de la Música Catalana; festa que fomenta la recol·lecció de les nostres velles cançons, sa adaptació a l'art modern per medi de l'harmonització i sa evolució, exigint que les obres originals en portin substància o esperit.

Ni l'ORFEÓ ni sa complexa missió cabien en els estatges que Barcelona podia proporcionar-los-hi; ni era digne que una tan alta representació de Catalunya anés a lloguer. Sos protectors, acabidillats per un noble patrici, li aixecaren aquest casal; casal on acudeixen els models que fomenten nostre progrés, on són acullides les iniciatives que han de contribuir a la nostra creixença, on tota l'espiritualitat de la Catalunya renaixent dona fe de vida. L'ORFEÓ volgué que fos el Palau de la Música Catalana, i que en lloc preferent, com al·legoria de sa missió, hi figurí En Clavé, la nostra viola, enfront d'en Wagner, la reina de les flors més ubriagadora dels moderns hivernacles.

I en el perfecte compliment de sa doble missió, l'ORFEÓ ha trobat sa vida; de la doble corrent, l'amor a la terra purificant l'art i l'art vigoritzant l'amor a la terra, n'ha nascut la força que l'ha nodrit i fet créixer. Així, el tendre plansó d'ara vinticinco anys, el chor nascut per a cantar les obres d'En Clavé, és avui l'escolania de Catalunya; la senyera, el tàlem que cobeja son encarnació més excelsa; i la boira blanca que la nimba, en les glorioses excursions a Madrid, París i Londres, s'és tornada grossa nuvolada; nuvolada que lluny de desfer-se en torrents devastadors, escampa rosades benefactores; rosades quines gotes amb la llum dels cants de l'ORFEÓ, formen arcs de Sant Martí, símbols de la bonansa que la música noblement

conreada porta al cor dels homes i de la llum de germanor amb què els il·lumina. I l'ORFEÓ CATALÀ no té parió en altra terra. I l'ORFEÓ CATALÀ és admirat i estimat de forasters i estrangers. L'ORFEÓ CATALÀ, la joia més exquisida que engalana el pit de la nostra mare Catalunya, forasters i estrangers l'han admirat tan tost l'han vist. L'ORFEÓ CATALÀ, el fruit més saborós del nostre renaixement, forasters i estrangers l'han estimat tan tost l'han tastat. Lo mateix els nostres germans meridionals, que els nostres veïns de paladar refinat i els fills de les boires i neus del nord, l'han admirat i estimat així que l'han conegut; l'han admirat amb la mateixa veneració que nosaltres l'admirem, l'han estimat amb el mateix amor que nosaltres l'estimem.

Presumo, senyors, que en aquell músic predestinat amarat de la primera saba del nostre renaixement, heu reconegut al nostre estimat Millet, al nostre admirat Millet, al nostre generós, al nostre bondadós Millet. El nom de l'ORFEÓ suggereix el d'En Millet; el d'En Millet desperta idees d'admiració, de generositat i de bondat que tot seguit es sintetitzen en un sentiment de fonda simpatia que ens el fa voler nostre. En Millet és l'ungit de la nostra ànima col·lectiva per a regir l'expressió de lo més íntim d'ella: son cant. En Millet és la vestal que vetlla el foc sagrat de Catalunya.

Pensant amb ell no sé què admiro més: el català excels, l'home miraculós que no té cap enemic, malgrat l'admiració que inspira, o l'artista extraordinari que manifesta ses impressions amb una plenitud harmònica que atrau i subjuga, commou i convenç. De l'home, no sé què més n'estimo: la sensibilitat saturada de lògica, o la raó amorosida; la fe religiosa, o la tolerancia; la noblesa amb què ha anat pujant al lloc preeminent que ses facultats li han creat, o l'humilitat amb què s'hi manté. De l'artista, no sé lo que més em captiva: els escrits literaris plens de sana filosofia, enjoiada amb imatges poètiques i harmonies de paraula encisadores, o els cants impregnats del misticisme encarnat característic de la nostra cançó; la intuïció amb què s'assimila la forma i la substancia íntima de les obres musicals, o la claredat amb què les trameta en ensenyaments i crítiques; la tècnica impecable de ses interpretacions, o l'expressió intensa amb què la vivifica. De ses interpretacions, de ses obres, dels actes de sa vida, no puc dir lo que en prefereixo: la joventut que respiren, o la respectuosa disciplina que la pondera. De tot ell, no sé lo que em meravella més: l'equilibri o la continuïtat.

En Millet no té d'aquells aspectes que en diuen genials. Sovint en la psicologia dels homes eminents, la preponderancia d'unes qualitats sobre les altres, els defectes mateixos, trenquen línies i fan nàixer corbes que formen figures que els caracteritzen, com la silueta d'una muntanya caracteritza un horitzó. En Millet, harmonia humana, és com l'horitzó serà del nostre Mediterrà: tot extensió, tot blavor.

Aqueixa convivència de valors en un sol home ha fet possible l'exuberància i la magnificència amb què l'ORFEO ha complert sa missió. I l'equilibri i la continuïtat n'ha fet un chor, ja ho he dit, excepcional.

Els grans chors formats per professionals, en ses millors execucions, únicament fan sentir els matissos de ritme i d'intensitat que es poden consignar gràficament en la partitura; els choristes hi són inconscients, com les pedres d'un edifici, del conjunt de l'obra i del sentiment que l'ha inspirada; la impressió que en resulta imposa sempre, però rarament emociona; quan commou, l'emoció és com la que desperta l'obra arquitectònica, purament subjectiva, filla únicament de la inspiració que l'ha creada, mai de la vibració sentimental del medi expressiu. Les agrupacions d'aficionats, nascudes a l'escalf d'un ideal, tenen un fons sentimental propens a sobreixir, i la força i l'espontaneïtat d'aquest fons en fan difícil l'ordenació; els costa harmonitzar-lo amb la limitació i proporció musical: o la disciplina indispensable a la rítmica i a la dinàmica ofeguen el sentiment, o el sentiment desequilibra el conjunt. L'ORFEO obté aquest equilibri d'un modo perfecte. El jovent que el neguit de renovació artística i patriòtica acobla sota sa senyera, habituat elementalment a ordenar el sentiment per la pràctica col·lectiva del cant popular, i flexibilitzat per la preparació tècnica i espiritual que cada obra requereix, conservant l'harmonia del conjunt, sense destruir cap línia, vibra a l'unissó d'En Millet. I vibrant així, l'ORFEO CATALÀ és admirat i estimat tot seguit de tothom.

És admirat i estimat, perquè, junt amb les característiques de races i de temperaments, fa sentir el fons comú d'humanitat i el sentit d'eternitat que les obres contenen. Les obres en què brilla la guspira divina de la inspiració, tenen un pregó sentit d'eternitat, un sentit de cosa definida: la bellesa és per a nosaltres una rosada de repòs i de deslliurança; ella dona a la nostra vida, que és una continua pregunta, la pau d'una definició. És per aquest sentit i aquell fons que les obres s'enlairen damunt les divisories de les patries i s'universalitzen. És per aquest sentit i aquell fons que l'ORFEO fa comprendre i fruit: a nosaltres, les boires massives del nord; als del nord, nostres meridionalismes lluminosos; als francesos, els subjectivismes germànics; als germans, les elegancies franceses; als romàntics, les formes clàssiques; als tradicionalistes, les intuïcions romàntiques; als senzills, les inquietuts dels esperits complicats; als complicats, la frescor i ingenuïtat dels senzills. I com boires, colors, subjectivismes, elegancies, fruits de consciència, intuïcions, inquietuts i sinceritats, les expressa amb l'accent de l'apòstol ple d'una noble missió; amb la fe del que fa obra de justícia; amb la convicció del que es sent segellat per una força superior, és tot seguit admirat, tot seguit estimat; les obres expressades així van de dret al cor amb el raig de llum de l'inspirat.

L'ORFEÓ CATALÀ, obeint a un lògic impuls, ha volgut que la festa predilecta de ses bodes d'argent fos la festa de la cançó popular catalana, la festa de les flors boscanes del nostre sentiment, la festa de l'englantina i de la viola del cor de Catalunya. Pensant, sens dubte, que l'he vist nàixer i que en la boira blanca que embolcalla sa senyera hi ha també la meua admiració i el meu amor, m'ha portat a aquest lloc. I jo, no havent-me sentit els dits prou destres per a teixir-li amb aquestes flors una garlanda escaient; ni les mans prou trassudes per a fer-li'n una bella toia; obro els brassos tant com puc, n'aplego una garba ben frondosa, i amorosament en faig ofrena a l'ORFEÓ CATALÀ i a En Lluís Millet, fills predilectes de la mare de tots nosaltres, de la mare que en son amor estem units, la

*Dolça Catalunya,
patria del meu cor.*

Memoria pel Secretari

Mestre Francesc Pujol

EXCEL·LENTÍSSIMS SENYORS,

SENYORES, SENYORS:

AMB aquesta glorificació de la cançó popular catalana que constitueix la setena Festa de la Música, ha volgut l'ORFEÓ CATALÀ commemorar ses noces d'argent; i certament que de manera més escaient no podia fer-ho, que la nostra cançó popular està tan lligada amb la vida de l'ORFEÓ, que es pot dir que és sa vida mateixa; ella, la cançó popular, circula per les venes de l'ORFEÓ com sang forta i sempre rejoyenida; ella regula els batecs de son cor amb el cor de Catalunya; ella infundeix en son esperit la fortitut dels cims enesprats d'on devalla, la serenor de les planes verdes per on s'escampa, l'amplitut de la mar blava que l'escolta. Ella s'ha donat a l'ORFEÓ sense mesura, i l'ORFEÓ n'ha fet la flor dels seus amors. Com no havia d'ésser per a ella la més alta honorança? I a la crida que l'ORFEÓ endreçà als nostres músics perquè una vegada més vestissin la vella cançó sempre nova amb les millors gales de la seva art; perquè una vegada més n'apleguessin les varietats innúmeres amb mà piadosa i respectuós sentit, hi respongueren com mai nombrosos, i s'amostraren destres com mai. Ben abundosa i excel·lent ha estat, doncs, la granada de la setena Festa de la Música, i d'ella us vaig a parlar com per mon càrrec em pertoca.

Adequats als diversos temes que figuraven en el cartell del Concurs que donà origen a aquesta Festa, es reberen vuitanta sis plecs.

Entre aquests, hi havien setze composicions que corresponien al tema I, glosa per a chor mixte d'una cançó popular. Després de ben examinades aquestes setze obres, la preferència del Jurat es decantà decididament envers la que duu per nom *Glosa del cant popular «Els dos camins»*, i per lema : *Reina de beutat*. La melodia escullida per son autor és hermosa com poques n'hí hagin, i la glosa que li ha inspirat no desmereix de la melodia. Tècnicament considerada, és obra de treball acurat, conscient i d'un sentit de modernitat sana i forta; la melodia no s'esborra mai, no es deforma mai; tantost es contreu, com s'amplifica amb majestat soperba; i constitueix en tot moment, fragmentada o completa, la base d'un desenrotllament lògic i poderosament construït; les proporcions són justes i equilibrades, i quan l'autor ha dit tot quant l'hi ha inspirat la cançó, i ho ha dit concisa i clarament, la glosa termina esfumant-se, perdent-se com una boirina que l'oratjol destríia. La poesia de la cançó popular s'ha engrandit en l'esperit del músic, i n'ha fet un poema d'amor ardent; el poema d'un amor no compartit, en el que l'aimant, las i desesperançat, se'n va camí de la guerra. Difícil era traduir musicalment aquesta exaltació amorosa, perquè el caràcter de la melodia, d'un caient plàcid, idíllic, no sembla prestar-s'hi. Això no obstant, el compositor ha aconseguit plenament son propòsit, i no és aquest un dels més petits mèrits de la composició que el Jurat, unànimement, ha considerat mereixedora del premi.

Era el tema II del concurs, cançons harmonitzades per a chor d'homes; i en vingueren onze plecs, concedint-se el premi a la col·lecció que porta el n. 12, composta de les cançons : *La Raimundeta*, *L'Alabau* i *El Frare blanc*. Bellament harmonitzades totes tres amb un sentit molt just del caràcter de les veus masculines a què van destinades, el Jurat les distingí premiant-les.

Deu plecs es reberen optant el tema III, destinat a cançons populars de caràcter religiós, harmonitzades per a chor mixte. El plec registrat amb el n. 55, en el que s'hi troben les nades *Sant Josep* i *la Mare de Déu*, *Cançó de breçol* i *Nit de vetlla*, és el que s'emportà la preferència del Jurat. Sobressurten en aquesta col·lecció la *Cançó de breçol*, d'una melodia simplicitatíssima, que el compositor ha vestit amb una harmonització molt interessant i encertada, i la *Nit de vetlla*, a la que ha sabut donar un escaient segell d'arcaisme.

Cançons harmonitzades per a chor mixte, amb exclusió de les de caràcter religiós, era el tema IV del concurs, que ha resultat ésser el més concorregut, car a ell destinats es rebe-

ren vinticinque plecs. Curosament examinades totes aquestes composicions, el Jurat acordà unànimement concedir el premi a la col·lecció n. 52, composta de les tres cançons *El Mestre*, *Cançó del lladre* i *Lo Fill de Don Gallardó*. De caràcter ben diferent totes tres, les harmonitzacions que porten revelen una mà expertíssima i un gran talent en assimilar-se el sentit de cada una, fent que la melodia i l'harmonització constitueixin un tot ben lligat. Per la perfecció d'aquestes qualitats, el Jurat posa per damunt encara de les altres dues harmonitzacions la *Cançó del lladre*. Altres tres cançons, dintre d'aquest mateix tema, estimà el Jurat que eren mereixedores de distinció, i proposà a la Junta directiva de l'ORFEÓ la concessió de tres premis extraordinaris, que els hi foren adjudicats. Són aquestes tres cançons, la n. 22, *El Pastoret*; la n. 37, *El Testament d'Amelia*, i *Els Fadrins de Sant Boi*, de la col·lecció n. 75. Siguin benvingudes a augmentar el repertori de cants de la terra, cada dia més floreixent.

Una menció honorífica, també dintre d'aquest tema, acordà el Jurat fos concedida a la cançó n. 85, *Ai ma vida!* La melodia d'aquesta cançó, originaria de Mallorca, és d'una bellesa extraordinària i l'harmonització que porta és ben sentida. No sabem si per imperícia o per altra causa, son autor la destinà a les harmonitzacions per a chor d'homes; però com que malgrat aquesta destinació l'escriptura és evidentment per a chor mixte, a aquest tema la menciona el Jurat, desitjant serveixi d'estímul a son autor la distinció acordada.

An el tema V.^a, glosa de caràcter joios d'una cançó popular, hi concorregueren solament quatre composicions, havent acordat el Jurat no concedir el premi. Una n'hi havia, d'aquestes quatre composicions, que cridà fortament l'atenció del Jurat per algunes de ses qualitats, no decidint-se a donar-li el premi perquè sa escriptura, més a posta en certs moments per a una execució instrumental que vocal, la fan d'una dificultat molt perillosa per a les veus. Ha quedat, doncs, sense adjudicar el premi al tema V.

El tema VI.^a corresponia a cançons populars a una veu, amb acompanyament de piano, i se'n presentaren set col·leccions. D'aquestes, s'imposà tot seguit a l'atenció del Jurat la que duia el n. 25, amb el lema: *Pom de violes*. És un bellíssim recull de melodies, amb acompanyaments admirablement escrits, i sobretot molt ben sentits i perfectament adaptats al caràcter de l'instrument a què es destinen.

Dos accèssits s'han concedit dintre d'aquest mateix tema; l'un al recull n. 40, que duu per lema: *Les tonades si son velles sempre parlen be an el cor*, i l'altre al n. 62, lema: *Cullia un ram per dar a la enamorada*. Tots dos es distingeixen per qualitats ben caracteritzades; en el primer, els acompanyaments són d'un gran interès pianístic, que, a causa del treball

d'escriptura si bé molt notable, en certs moments potser excessiu, atenúen l'interès de la cançó; en el segon, la melodia sempre resta en primer terme, i en els acompanyaments s'hi descobreix un sentit d'originalitat i de sobrietat ben sovint encertadíssima.

Era el tema VII.^a del concurs destinat a premiar reculls de tonades populars inèdites o variants de les ja conegudes, amb els corresponents textos, varen acudir-hi nou plecs, voluminosíssims alguns d'ells. Tots els hauria volgut premiar el Jurat; però, malgrat les qualitats que referent a número de cançons els distingia, tingué d'eliminar-ne quatre, per defectes de notació els uns, per poc interès de les cançons els altres, o, en fi, per les dues condicions negatives reunides. Cinc foren, doncs, els distingits, adjudicant-se el premi al recull n. 66, que duu per lema: *Es la cançó de l'avior sempre juvenesa en flor*; és aquest recull una magnífica aplega de cançons enterament desconegudes moltes d'elles, notables variants les altres.

Dos premis extraordinaris s'adjudicaren, un al recull n. 7, compost de *Tonades amb els corresponents textos de cançons populars de ses feines d'es camp de Mallorca*, molt escollides i interessants, i l'altre al n. 83, *Recull de cançons populars de Mallorca*, tan interessant com l'anterior, i molt més extens, tota vegada que no es circumscriu a una modalitat de cants, sinó que les comprèn totes.

Dos accèssits s'adjudicaren també; un al n. 10, lema: *Pirenenques*, petit recull de cançons de la comarca olotina molt ben triades, i l'altre al n. 86, lema: *Jocs de l'Infantó*, de cançons mallorquines.

Al tema VIII.^a es presentà un sol plec, el n. 81, contenint una *Col·lecció de ballets i dances populars mallorquines*. Malgrat no haver-hi competidor, hauria pogut aquest recull afrontar la competència més temible, car està fet amb molta cura, és molt complet i les dances estan demostrades amb una gràfica força enginyosa.

Era el tema IX.^a destinat a premiar la millor col·lecció de cançons populars de la mainada, amb les descripcions dels jocs i rondes que ordinariament les acompanyen. Tres reculls es presentaren, adjudicant-se el premi al n. 41, *Jocs i rimas infantils*, lema: *La ball, ball*. És una bella col·lecció d'esplais musicals de la quitxalla de la nostra terra, amb particularitats pròpies de la comarca urgellenca molt característiques i interessants.

Un accèssit es concedí a cada una de les col·leccions restants, que són el n. 82, *Cançons d'infants*, lema: *Qui canta sos mals espanta*, procedent de Mallorca, i el n. 34, que duu per lema: *Senyors de la terra*.

El tema X.^a, destinat a premiar al millor estudi sobre les tonades populars catalanes, poca feina ocasionà al Jurat, car ni un sol plec s'hi presentà. I a fe que és de doldre, car ja fóra hora que les nostres belles melodies fossin estudiades i comentades degudament, car estem segurs que el seu estudi i els comentaris que suggerissin portarien a conclusions ben inesperades sobres el seu origen i desenrotllament, i serien d'un profit inestimable tan per als músics com per als musicòlegs i folk-loristes.

Discurs de gracies

per En Joaquim Cabot

OLT poques paraules he de dir per cloure aquesta Festa, encara que siguin moltes les que mereixen tots quants han contribuït a son esplendor.

Permeteu-me només que, en nom de l'ORFEÓ CATALÀ, expressi el seu fons agraïment dirigint-me a la Regina que ens presideix, no sols perquè és la representació més alta i escaient de tots els aquí reunits, sinó perquè la seva senyorial figura se m'apareix en aquests moments com l'encarnació vivent de la nostra Catalunya. A tot Senyor, tot honor! Contempleu sinó, sa majestat, damunt d'aquest núvol de mantenilles que, fent-li com un escambell d'ametllers florits, l'enlairen vers la Primavera, vers el regne de la llum i de l'amor. Mireu-la, voltada de llorers, sempre amatent a premiar l'esforç, el triomf, la gloria dels seus fills. Veieu-la, cobricel·lada per la sagrada bandera de la terra, símbol de les energies, de les virtuts, dels sentiments que cova en el seu pit, i digueu-me si heu vist res més hermós ni més catalanesc que el fet acomplert aquesta vetlla?

Ella, Catalunya, entronitzada, i ací baix tot un estol d'artistes, caçaires de cançons, arribats de tots els indrets on la nostra llengua canta, per a rendir-li homenatge i fer-li present dels fruits de la cassera, d'aquesta garba de flors camperoles, modestes, disperses, quasi oblidades, que l'amor ha polit i endreçat, rejuenit i endiumenjat per a fer-ne la soperba toia que havem flaïrat suara; i ja ho heu vist, com que aquestes cançons són regalims de la seva propia sang, esplais de la seva ànima, el mateix que les mares fan amb sos fillets, tot seguit les ha acaroades i, després d'ungir-les amb el llor de la victòria, generosa i magnànima les ha abocat altre cop a l'espai, com una faldada d'ocells cantaires, perquè més que mai i per sempre voleïn pel cel de la patria.

Heu's aquí, Regina, l'obra que heu fet aquesta vetlla, obra de goig inefable per nosaltres

i de festa per a la patria, de festa apoteòsica de la nostra cançó popular, que visca sempre gloriosa i triomfant!

Mercès, i per molts anys.

Ressenya de la Festa

Bella, molt bella resultà la Festa de la Música Catalana celebrada el dia 14 del corrent mars. Esdevingué un ben digne coronament de tot ço ja efectuat, darrerament, a fi de celebrar, com calia, el joíis vinticinquè aniversari de la creació de l'ORFEÓ CATALÀ. La Festa que anem a ressenyar era aquest cop consagrada, com ja és sabut, a la nostra música popular.

Formós aspecte oferia el *Palau de la Música* la nit de la darrera Festa. En el fons del l'hemicicle s'aixecava el sumptuós seient de la Regina, cobricel·lat per una immensa bandera catalana. Hi havien així mateix llorers i palmes. Les baranes de la sala estaven ornades amb draperia de vellut carmesí. Gran gernació omplenava el *Palau*. No hi cavia, veritablement, ni una persona més. I l'ambient era caldejat. Hom sentia, com sol succeir, sortosament i ja tradicionalment en totes les festes que l'ORFEÓ organitza, l'escalforeta deliciosa d'aquell caliu catalanesc que tan belles gestes i tan saborosos fruits ha motivat.

Els sons de l'orgue indicaren de prompte — eren les deu tocases — que la Festa anava a començar. L'espectació era general. Els esguards, encuriòsits, es dirigien, d'instint, vers el lloc on apareixien les personalitats que amb la llur presència honoraven la setena Festa de la Música Catalana. Heu's aquí els noms llurs: Alcalde de Barcelona, senyor Marquès d'Olièrdola; Srs. Puig Alfonso, de Riba i Martí Ventosa, tinent d'alcalde; Busquets, Cirera i Balañà, regidors; Planas, secretari de l'Ajuntament; Puig i Cadafalch, Bastardas, Sansalvador, Pericas i Isamat, diputats provincials, i Utrillo, majordom de la Diputació; Joaquim Cabot, president de l'ORFEÓ CATALÀ, al qual acompanyaven alguns individus de la Junta directiva de la nostra entitat. Tots ocuparen la presidència a la dreta de l'hemicicle.

Els mestres que constituïen el Jurat del Concurs que ressenyem, Antoni Nicolau, D. Mas i Serracant, Lluís Millet i Francesc Pujol (el mestre Vives no pogué venir), ocuparen la presidència de la banda esquerra de l'hemicicle.

Les tres Seccions de l'ORFEÓ CATALÀ, les senyoretes lluint l'airoso mantellina blanca i habillades també de blanc, els homes i els nois es situaren al bell mig de l'hemicicle, enfront, doncs, del lloc d'honor assenyalat per a la gentil Regina.

Oberta la Festa pel Sr. Alcalde, es llegí tot seguit el formós i ben sentit discurs del Mestre Nicolau, que publiquem en son lloc. Constituï l'esmentat parlament una vibrant i ben completa visió del nostre aïmat Renaixement i del lloc distingidíssim que en ell han ocupat l'ORFEÓ CATALÀ i son mestre En Lluís Millet. La *missió de l'Orfeó*, la *infantesa de l'Orfeó*, la *adolescència de l'Orfeó*, la *virilitat de l'Orfeó*, la *personalitat d'en Millet*, etc., tot és recordat i estudiat

pel mestre eminentíssim que presidi enguany la nostra aimada Festa. És l'obra d'un ver músic i d'un vident, a més, i d'un enamorat del nostre art.

El discurs del mestre Nicolau fou llegit pel Sr. Monfort.

Apaibagats els aplaudiments amb què fou rebut l'interessant parlament del mestre Nicolau, fou cedida la paraula al mestre En Francesc Pujol, secretari del Jurat. Parlà de faisó justa i concisa de les produccions premiades, i dedicà, així mateix, belles paraules a la cançó popular. Publiquem també el susdit parlament en altre lloc del present número.

I tot seguit foren proclamats els noms dels músics premiats. Guanyà, com ja és sabut, el premi d'honor, el mestre En Joàn Manén. Son nom fou acollit amb vibrants aplaudiments. Tothom alabà la bella gesta del nostre talentós músic, a l'acudir, entre sos companys, al present Concurs de la Festa de la Música. I es proclamà ben tost la Regina de la Festa. Resultà ésser-ne la gentilíssima damisella Na Elisabet Llorach, bona i fidel amiga de la nostra institució i sempre amatent, com prou tothom ja sab, a tota manifestació de cultura que es celebri a la nostra ciutat. La distingida Regina, el nom de la qual hem ja esmentat, portà a la nostra Festa la valua, mai prou alabada, de sa ben fina i ben espiritual mondanitat.

I a propòsit del mestre Joàn Manén : Heu's aquí la lletra que endregà al President de l'ORFEÓ CATALÀ, i que fou llegida pel propi President:

«Sr. President de l'ORFEÓ CATALÀ.

Benvolgut senyor i amic:

Essent l'objectiu que m'ha guiat a pendre part en eixa noble lluita, el sostindre mon criteri exposat en el meu discurs presidencial de la prop-passada Festa de la Música Catalana, criteri que enclou el desig de què en la mateixa contendeixin, almenys en lo que es refereix a son premi d'honor, tots els músics catalans, xics i grans, humils o encumbrats, a l'agrair el premi que l'il·lustre Jurat ha volgut concedir-me, faig renúncia de la suma de 500 ptes. que va amb ell unit. Eixes 500 ptes. queden en poder de l'ORFEÓ CATALÀ, i des d'ara crec amb elles un Premi indivisible que serà adjudicat en la pròxima Festa de la Música Catalana a la millor composició per a violí amb acompanyament de piano, de caràcter catalanesc que es presenti a concurs. L'obra que a judici del Jurat llavors constituït sia la millor, després de rebre el mentat premi de 500 ptes., jo em comprometo a executar-la a Barcelona en el primer concert que hi celebri.

Sempre devot amic vostre, *Joàn Manén.*»

La lectura d'aquesta carta, que tant honora al que l'ha escrita, fou rebuda amb llargs i ben xardorosos picaments de mans.

Heu's aquí ara el nom dels demés autors premiats :

Premi de 300 ptes. a les tres cançons populars catalanes harmonitzades per a chor d'homes. El guanyà la col·lecció que contenia *La Raimundeta*, *L'Alabau* i *El Frare blanc*. Autor : Josep Sancho Marraco.

Premi de 300 ptes. a les tres cançons populars catalanes religioses més ben harmonitzades per a chor mixte. Adjudicat a les cançons : *Sant Josep i la Mare de Déu*, *Cançó de breçol*, *Nit de vetlla*. Autor : Antoni Pérez.

Premi de 300 ptes. a les tres cançons populars catalanes més ben harmonitzades per a chor mixte. S'adjudicà a les cançons : *El Mestre, Cançó del lladre, Lo fill de Don Gallardó*. Autor : Josep Sancho Marraco.

Premi extraordinari de 75 ptes. Fou concedit a la cançó : *El Pastoret*. Autor : Climent Lozano.

Premi extraordinari de 75 ptes. Adjudicat a la cançó : *El Testament d'Amelia*. Autor : Josep Cumellas-Ribó.

Premi extraordinari de 75 ptes. Es concedí a la cançó : *Los Fadrins de Sant Boi*. Autor : Antoni Pérez.

Premi de 250 ptes. a la millor col·lecció, composta almenys de deu cançons populars catalanes, a una veu, amb acompanyament de piano. Fou concedit a la col·lecció que portava com lema : *Pom de violes*. Autor : Francesc Fornells.

Accèssits : Se n'adjudicaren dos : a la col·lecció *Les tonades, si són velles, sempre parlen bé an el cor*, autor : Josep Sancho Marraco; i a la que s'intitula *Collia un ram per dar a la enamorada*, autor : Vicents M.ª de Gibert.

Premi de 250 ptes. al millor recull compost de tonades, amb els corresponents textos de cançons populars catalanes inèdites o variants de les ja conegudes. S'adjudicà al recull *Cançons populars de ma terra*. Lema : És la cançó de l'avior sempre juvenesa en flor. Autor : Mossèn Joàn Sala, de Vilanova de Sau (Vich).

Premi extraordinari de 125 ptes. Fou concedit al *Recull de tonades amb els corresponents textos de cançons populars de ses feines d'es camps de Mallorca*. Lema : Un conrador. Autor : Antoni Pol, de Mallorca.

S'adjudicà un segon premi extraordinari de 125 ptes. al *Recull de Cançons populars de Mallorca*. Lema : Qui canta, sos mals espanta. Autor : Mn. Antoni Josep Pont, de Lluchmajor (Mallorca).

Guanyà un accèssit una col·lecció intitulada : *Pirenenques*. Autor : Tomàs Buxó.

Premi de 250 ptes. a la millor col·lecció de tonades de ballets i dances populars catalanes, amb la descripció del ball corresponent i la indicació de l'instrument o instruments executants i acompanyants, cas que n'hi hagi. El guanyà la *Col·lecció de tandes de ballets i dances populars mallorquins*. Autor : Mn. Antoni Josep Pont.

Premi de 150 ptes. a la millor col·lecció de cançons populars catalanes de mainada (jocs d'infants, rondes, etc.), amb les descripcions corresponents. S'adjudicà a la col·lecció : *Jocs i rimas infantils*. Autor : Valeri Serra i Baldú, de Bellpuig, de la Plana d'Urgell.

Guanyaren un accèssit de 50 ptes. la col·lecció : *Cançons d'infants*, lema : Qui canta, sos mals espanta, de Mn. Antoni Josep Pont, i la intitulada : *Sentors de la terra*, d'En Gabriel Castella i Raich, d'Igualada.

L'ORFEO CATALÀ, sots la direcció del mestre Millet, interpretà les següents composicions premiades : *Glosa del cant popular : «Els dos camins»* (chor mixte), Manén; *El Frare blanc*

(chor d'homes), Sancho Marraco; *Nit de vetlla* (chor mixte), Pérez; *Cançó del lladre*, *El Fill de Don Gallardó* (chor mixte), Sancho Marraco; *El Pastoret* (chor mixte), Lozano; *El Testament d'Amelia* (chor mixte), Cumellas-Ribó; *Els Fadrins de Sant Boi* (chor mixte), Pérez; *Cinta daurada*, *La Donzella del moliner* (secció de noies) del recull de Mn. Sala; *La Majordona*, *La Morra* (secció de nois), de la col·lecció d'En Valeri Serra.

Oïrem, a més, tres cançons amb acompanyament de piano d'En Francesc Fornells, tres d'En Josep Sancho Marraco i dues d'En Vicents M.ª de Gibert. Les del primer, foren cantades per N'Andreua Fornells i acompanyades pel pianista Gibert Camins; les del mestre Sancho Marraco foren acompanyades pel propi autor i cantades pel tenor N'Emili Vendrell (de l'ORFEÓ CATALÀ) i les d'En Vicents M.ª de Gibert (acompanyades també per l'autor) foren cantades per la Srta. Fornells.

Ens abstenim de parlar del valor de les composicions sentides perquè el mestre Pujol, secretari del Jurat, parlà de gairebé totes, judicant-les, per cert (i com ja hem dit), de faisó justa. Direm, però, que totes foren rebudes amb insistents aplaudiments.

Un cop executades les composicions que hem ja indicat, el president de l'ORFEÓ CATALÀ, En Joaquim Cabot, clogué la Festa amb belles paraules endreçades a la Regina de la Festa.

I tot seguit esclataren *Els Segadors*, com ja es suposa, que foren escoltats i *subratllats*, com de costum, pel nombrós públic que omplenava la sala.

Un mot encara, per a terminar: La setena Festa de la Música Catalana era dedicada, com ja s'ha dit, a la música popular de la nostra terra. La pensada fou excel·lent i l'èxit més bell, més reconfortador, premià els desitjos dels que la proposaren. La nostra música compta avui, en efecte, mercès a la darrera Festa, amb noves produccions corals ben filles del nostre art, de les nostres cançons; i tot un estol de jolius cants arribats de forces indrets: de Mallorca, d'Igualada, de les Guàrdies, de la comarca d'Olot, de la Plana d'Urgell, han vingut a oferir-se, ben gentils, a sos devots de l'ORFEÓ.

Beneïdes mil voltes les nostres aimades Festes ja que tan bells i sanitosos miracles aconseguïen realitzar!

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA : ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA MÚSICA. — Fou el concert novè del present curs interessant com tots els que celebren els *Amics*. Per l'*Agrupació d'Instruments de Vent* s'interpretaren el *Nonet en fa*, op. 31, de Spohr, i el formós *Octet en fa*, op. 166, de Schubert, i pel *Quartet Renaixement* la *Gran Fuga en si bemol* de Beethoven, que porta el número XVI de la serie de quartets. La composició de Spohr, de factura senzilla i francament melòdica, té un tercer temps, l'*Adagio*, que val per tota l'obra. El conjunt sortí ben arrodonit, distingint-se especialment per sa bella sonoritat. La *Gran Fuga* de Beethoven, aquesta obra genial, els atreviments harmònics de la qual fan escoltar-la amb cert esverament, alcançà pels simpàtics i ardids quartetistes barcelonins una execució cabal, que valgué a aquests, al terminar-la, una ovació llarga i merescuda. Per fi, l'*Octet* de Schubert, malgrat ses dimensions un xic desmesurades (dura l'obra prop d'una hora), s'escoltà sense cap mena de cansanci, admirant-se de bell nou la riquesa de motius amb què s'engalana la formosa partitura. L'execució fou de les més pulcres i afinades, resultant, a més, amb força unitat d'estil. Sobressortiren, no obstant, dels sis temps de què es compòn l'obra, el delitós *scherzo*, que l'auditori hauria de bona gana fet repetir; l'*andante amb variacions*, on les vuit parts concertants hi rivalitzaren com en artístic torneig; i l'*allegro* final, d'una joia franca que enamora i us emporta. No cal dir l'esclat d'aplaudiments amb què fou coronada la ben aprofitada sessió. — S.

Heu's aquí el programa del desè concert ofert als seus associats, el dia 26 de febrer, per l'entitat que ens ocupa : *Canzon francese*, per a instruments d'arc (violins i violoncels) i continuo (primera audició), Ludovico Viadana (1564-1645); *Simfonia en mi menor*, per a orquestra de corda i continuo (primera audició), Giuseppe Torelli (16...-1708); *Pastorale per il Santissimo Natale*, per a orquestra de corda i continuo (primera audició), Francesco Manfredini (1688-17...); *Simfonia fúnebre*, per a orquestra de corda i continuo (primera audició), Pietro Locatelli (1693-1764); *Sonata enarmònica*, per a orquestra de corda i continuo, Giovanni Valentini (15...-16...); *Concerto VIII*, per a orquestra de corda, Arcangelo Corelli (1653-1713).

No cal pas insistir, creiem, respecte la importància del bell programa que acabem de copiar. La sola lectura de les obres citades parla, veritablement, amb prou claredat. Fem constar, però, l'interès amb què tots els amics de la bona música assisteixen als ben interessants concerts organitzats per l'*Associació* de la qual parlem. No tots els que escolten *senten*, amb tot, les belles coses, com no tots els que guaiten *veuen*, com és sabut, ço que pels ulls fou gen-

tilment creat. El programa esmentat, fou, doncs, rebut amb vius aplaudiments, però també, per dissort, amb més d'una estridència... Que no sols amor sol inspirar, des que el món és món, ço que és ofert, mitjançant els artistes, a la consideració dels mortals... No podem estar-nos de fer constar, per tant, en la present nota, la nostra dolor i la nostra estranyesa per la *incultura* (el mot és just i volem usar-lo), i la manca de seny i de sensibilitat que suposen les estridències recordades... És ben trist que surtin així al pas (com gairebé sempre, per altre part...) d'aquells que amb tanta fe... i també amb tanta dolor lluiten, valents, en favor del gran art...

Si les obres novament ofertes als aficionats per la culta entitat que ens ocupa no posseïssin sinó un valor purament arqueològic, certes objeccions podrien, ben certament, ésser *respectades*. Però, ¿com és possible (sens declarar-se insensible, realment, a l'expressió musical!) negar gairebé tot valor expressiu a la *Simfonia fúnebre*, per exemple, de Pietro Locatelli? Fins el temps adoptat pel mestre Pujol fou barroerament criticat! Però, ¿és que cap músic (i no parlem dels no músics!) és capàs d'indicar-lo d'una faísó exacte? Cal tenir en compte que es tracta, per altre part, d'un *Lamento*, i que els moviments indicats per l'autor, són: *Largo*, *Moderato* i *Grave*... ¿Pot això tocar-se de faísó viva, aixerrida, i amb el sol fi d'evitar... l'ensopiment de tots aquells que sols solen vibrar, solen distreure's, als sons d'un ritme viu i ramplonament dibuixat, acusat?

Cal, orelem, executar novament (evitant, tal volta, alguna *repetició*) la bella *Simfonia* d'En Locatelli. És ben formosa i es pot citar, a més, com un model admirable d'expressivisme musical del divuitè segle. Considerada aquesta producció des d'aquest punt de vista, és notabilíssima. Pel damunt de tot, és, però, no ho oblidem pas, *bellíssima*. Cal, sí, repetim, executar-la novament.

Poca cosa més afegirem a propòsit de l'exquisidesa ben llatina, ben italiana, de les demés obres que figuraven en el programa del desè concert de l'*Associació d'Amics de la Música*. Res, o gairebé res, podríem fer *sentir*, sens dubte, al llegidor que no hi assistí; i res, o gairebé res, podríem explicar, d'altra banda, als que sentiren ja, directament, la bellesa de les pàgines donades aquí, per primer cop, de les produccions de Viadana, Torelli, Manfredini, etc. Preferim fer constar, car és ben just que així ho fem, que tot fou dirigit per En Pujol amb tota cura i amb el més viu sentiment dels temps, dels accents i del sentit dels grans artistes les obres dels quals interpretava, i que tot fou tocat, a més, amb la més gran fe pels coratjosos i infadigables joves músics que componen la ja ben unida orquestra de l'*Associació dels Amics de la Música*. Fem també constar que l'indispensable *continuo* (tan característic de certa època i de certes obres) fou tocat, respectivament, pels mestres Vicents M.ª de Gibert (organista) i Joan Gibert Camins (pianista). Els *solí*, en fi, del concert de Corelli foren executats pels violinistes Toldrà i Recasens i pel violoncelista Planàs.

I després de fer menció de l'interès amb què són llegides i de l'agraïment amb què són rebudes les breus i ben documentades notes que acompanyen, seguint ja un bell costum, els pro-

grames de la culta entitat a propòsit de la qual parlem, sigui'ns permès repetir la nostra dolor ben viva per l'estridentia... o estridencies ja esmentades. Bella manera aquesta de col·laborar (ben còmodament, per cert!) a l'acció meritíssima d'aquells arduos lluitadors que, a més de dalir-se per les coses belles, lluiten, com és sabut, amb tanta fe, a fi d'escampar-les! — X.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA «DA CAMERA». — La direcció d'aquests concerts, en la impossibilitat de realitzar el contracte anunciat del *Quartet Poulet*, de París, disposà pel sisè concert del present curs un nou recital de cançons i melodies per Mme. Jadwiga Lahovska, la mateixa cantatriu que tan bella impressió causà en la penúltima sessió. El programa era tan atractiu o més que l'anterior; figurant-hi en la llista d'autors els prestigiosos noms de Giordani, Gluck, Pergolesi, Ales. Scarlatti, Brahms, Wolf, Borodine, Strawinsky, Wianiewski, Grieg, Fauré, Ravel, Chopin i Moniuszko i el de Michel Lambert, autor de dues cançons mundanes del temps de la Regència.

Na Lahovska és, certament, una gran artista: canta amb bona escola, sent el que diu i té una veu d'un timbre tan dolç que tot seguit encisa. En totes les peces estigué prou justa, però sobrepujà en l'aria de Gluck, treta de *Paris i Elena*; en la de Pergolesi *Se tu m'ami*, que va haver de repetir; en la segona cançó de Lambert; en la *Berceuse* de Wianiewski, també repetida; en *Les berceaux* de Fauré, i en la *Cançó lituana* de Chopin, que cantà amb molta expressió. Com a nota curiosa hem d'esmentar la bonica cançó popular grega de Ravel, així com una original *Pastoral* de Strawinsky, sense lletra.

L'auditori, que omplia tot el pati i primer pis de la sala del *Palau*, no es cansava d'aplaudir a la gentil cantatriu polaca, la qual, per correspondre a tal entusiasme, cantà al final de la sessió, de manera totalment improvitzada, dues cançons catalanes del recull de l'Alió: *El Mestre i La Ploma de perdiu*, i ho féu amb força sentit i naturalitat i fins amb clara dicció... quan no es perdia en la lletra. El triomf de Na Lahovska fou guanyat, doncs, amb plena unanimitat de parer, restant-ne tothom agraït. — S.

SALA MOZART: ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA. — El dia 14 de febrer fou presentat per aquesta associació un nou Quartet, compost dels senyors Antoni Laporta Astort (piano), Ernest Grau (violí), Andreu Mogas (viola) i Manel Montserrat (violoncel). En les obres de Haydn, Mozart i Mendelssohn que interpretaren, dits artistes deixaren una impressió boníssima, puix denotaren haver fet un estudi cabal de les mateixes, ço que féu ressaltar més encara l'equilibri de sonoritat, la fusió de temperaments i la unitat d'estil que avaloren aquesta classe d'audicions. El *Trio en mi menor* de Haydn, per a piano, violí i violoncel, fou executat amb vigor i amb una seguretat que proporcionà molt relleu a l'obra. El *Quartet en mi bemol* de Mozart oferí, també, malgrat sa dificultat, una execució meritoria, que sobressortí especialment en el temps primer. El *Quartet en fa menor* de Mendelssohn valgué als seus interpretadors, així com les obres precedents, elogis ben merescuts, que els alentará ben segur a perseverar en llur tasca nobilíssima, digna de la millor recompensa. — S.

En el concert següent l'orquestrina de l'associació, dirigida pel mestre Joà Lambert, ens donà l'audició de composicions diverses de Rimsky-Korsakow, Glazunow, Tchaikowsky, Grimm, F. Schmit, Haendel, Grieg i Gilson, rebudes totes amb aplaudiments. Les dels dos primers autors i dues de Grimm es donaren per primera vegada; mes llur transcendència creiem serà nul·la per complet. En la segona part, la Srta. Joana Puerto, que els que assisteixen a aquests concerts havien ja aplaudit el curs anterior, cantà amb bona dicció i amb veu timbrada dos *lieder* de Grieg, la melodia ben coneguda de Giordani, *Caro mio ben*, i l'esperitosa cançó de Lamote, *Es Juny!*, vengent-se obligada a repetir aquesta darrera.

RECITAL ALFRED ROMEA CATALINA. — Heu's aquí un nòu i ben talentós guitarrista. Donà un interessant concert a la *Sala Mozart* el dia 24 del prop-passat febrer. Interpretà el següent programa: *Andante*, Mozart; *Mazurca*, *Preludi* i *Capricho árabe*, Tàrrega; *Minuet*, *Estudi* i *Fantasia*, Sor; *Andante*, Haydn; *Serenata* i *Màlaga*, Mas; *Estudi*, Aguado.

N'Alfred Romea és un excel·lent i ben simpàtic guitarrista. Tocà molt bé el citat programa i rebé llargs i ben nodrids aplaudiments. Cal ja esmentar-lo com un nou guitarrista dels que hom escolta amb gust.

ORFEÓ GRACIENC. — Fou una instructiva i bonica sessió la que organitzà dit orfeó per a la tarda del 25 de febrer, i d'ella podrien pendre model les nostres escoles de música oficials. El programa, ben rublert, es componia de cançons populars catalanes; de *lieder* extrets del *Cançoner Selecte* publicat per En Joaquim Pena, i de diverses cançons d'infants, originals dels mestres Mas i Serracant i Lamote de Grignon; però aquesta munió de peces ofería la particularitat d'ésser desempenyades a *solo*, exceptuant les cançons d'infants, per senyoretes orfeonistes de la propia entitat. Això que podria semblar, per part de les solistes, com un acte un xic pretenció, no tenia res de tal, doncs, molt el contrari, els hi fou imposat per la Direcció per a exercir un estímul entre les mateixes i, principalment, per a educar llur estil i ofegar l'aprensió de moltes de cantar soles davant d'un auditori nombrós. Així es despenia de l'advertència que féu al públic el mateix mestre Balcels abans de començar l'audició. Aquesta fou degudament preparada, sota l'aspecte purament artístic, per un proemi del distingit musicògraf En Joaquim Pena, proemi molt encertat pels conceptes que enclouia i, a més, per la justesa de ses proporcions.

Les cançons populars catalanes foren escoltades amb plena delectança, i entre les menys conegudes recordem *La Dama d'Aragó*, *María*, *Blancaflor*, *La Flor de l'lorer*, *La Dida de l'infant*, etc. Si bé totes les orfeonistes s'esmeraren en llur respectiva execució, hem de remarcar l'encís que presta a les seves interpretacions la nena Baratta.

Els *lieder* traduïts al català pel Sr. Pena foren escoltats tots amb força atenció i aplaudits calorosament. Com interpretacions més ajustades a l'esperit de la melodia podem citar *El Pescaire*, *Rosa de bardia* i *Prop de l'amat*, de Schubert; *El sol i la tortra*, de Schumann, i *Pregant*, de Fauré.

Diguem, per fi, que les interpretadores d'aquestes cançons populars i melodies foren les Srtes. Fortuny (Elionor), Bayés (Teresa), Torrens, Baratta, Elías (Maria), Doménech, Pareta i Blanch. A totes elles endrecem des d'aquestes planes la nostra més coral enhorabona, esperant de llur concurs noves manifestacions no menys meritoses i jolives.

No oblidem tampoc d'afegir que el professor Joàn Molinari tingué a son càrrec l'acompanyament de piano en les dues primeres parts del programa; executant igual comès en la tercera, dedicada a les cançons d'infants, la professora Na Raquel Gaspar de Garcia. — S.

TEATRE ELDORADO. — L'Associació Musical de Barcelona ha volgut festejar el trentè aniversari de la seva fundació celebrant en l'esmentat teatre quatre concerts populars els diumenges al matí, del present mes, a càrrec de l'Orquestra Simfònica de Barcelona que dirigeix el mestre Joàn Lamote de Grignon.

Se n'han efectuat ja dos, els dies 4 i 11, respectivament.

No havent estat invitats, ens abstenim de parlar-ne.

TEATRE DE NOVITATS. — La societat choral *Schola Orpheonica*, que dirigeix el mestre Artur Marcet, ha organitzat *Tres Concerts populars matinals*, el primer dels quals s'efectuà el dia 11 del present mes.

No havent estat invitats, ens abstenim també de parlar-ne.

TÀRREGA

L'*Orfeó Nova Tàrraga* celebrà el dia 25 de febrer un Concert públic extraordinari dedicat a l'ORFEÓ CATALÀ, amb motiu de ses noces d'argent.

Fou tan viu l'interès que despertà el susdit concert, que, a més d'acudir-hi tot Tàrraga, hi assistiren representants de la majoria dels pobles veïns.

El concert que ens ocupa fou escoltat amb força devoció. Això enardí als executants i honorà, a la vegada, al públic que omplenava, veritablement, la sala del *Teatre del Patronat de Sant Jordi* on s'efectuà el susdit concert. L'*Orfeó Nova Tàrraga* s'esforçà en complaure al públic i ho aconseguí, per cert. Rebé, doncs, llargs i xardorosos aplaudiments. Fem constar que moltes de les obres cantades foren repetides. Heu's aquí ara el programa que l'*Orfeó Nova Tàrraga* interpretà, sots la direcció de son mestre, En Josep Güell:

Primera part (per les tres seccions) : *L'Hereu Riera*, Cumellas; *La Filadora*, Alfonso; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *La Presó de Lleida*, Cumellas; *Sota de l'olm*, Morera. Segona part (secció d'infants) : *Himne*, Millet; *Plovent*, Calduç; *Obriu, que volem entrar!* Lambert. (Secció de senyorettes) : *Riera avall*, Lamote de Grignon; *La Verge bressant*, i *Les Ballades de Lormont*, C. Franck. Tercera part (per les tres seccions) : *Cançó de Nadal*, Pérez; *La Sesta*, Noguera; *Bona nit, tu que erres*, i *Crist és la nostra vida*, Bach; *La Cançó nostra*, sardana, Morera; *Déu lloat per la Natura*, Beethoven.

Així el mestre Güell com els seus deixebles poden estar ben satisfets de la llur obra, car, mercès al llur talent i perseverància, han posat l'*Orfeó Nova Tàrraga* a un nivell de perfecció que moltes entitats semblants que porten ja molts anys d'existència no han assolit encara.

Feta, encara que barroerament, la ressenya del concert donat, com queda dit, en honor de l'ORFEÓ CATALÀ, per l'*Orfeó Nova Tàrraga*, no em resta sinó remerciar a la digna Junta de l'estimat ORFEÓ CATALÀ per la distinció que em féu invitant-me a representar-lo. Faig constar que ho vaig fer amb molt gust. — JOSEP MONTLLÉO.

Bibliografia

GREGORIO M.ª SUÑOL, R. P. O. S. B. : *Método completo para tres cursos de Canto Gregoriano según la escuela de Solesmes*. — Cuarta edición, notablemente aumentada. — Monasterio de Montserrat. — Luis Gili.

Un poc tard venim a donar compte d'aquesta nova edició del celebrat mètode de cant gregorià del nostre eminent gregorianista P. Suñol. Però, com que més val que ens diguin tocar tardans que descuidats, descortesos i poc amants de les coses que valen, volem també nosaltres, encara que sigui amb retràs, fer el nostre acatament a l'obra del reverent Pare montserratí, capità major de l'host gregorianista de Catalunya.

Dient que venim a fer acatament a la dita obra, quasi bé podríem tancar la nota; perquè repetir el que tothom diu és feina que llueix poc i no aprofitada; però com que aquesta REVISTA nostra va en mans de persones molt diferents d'aficions dintre l'afició general de l'art bella de la música, no serà per demés que toquem tambal i trompeta cridant fort la lloança, perquè tothom, fins els més distrets de les coses del cant litúrgic, s'enterin de l'obra magna del P. Suñol, qui, després d'haver obtingut complet èxit en una obra, en comptes de sentir-se'n satisfet, la refà de nou i la fa renàixer amb doble majestat i mèrit que la primera volta, com si volgués pagar la satisfacció de la lloança rebuda amb un fruit més saborós de son talent.

Per a fer l'elogi d'aquest mètode, només cal dir que és considerat com el més complet i autèntic expositor de les teories de l'escola gregorianista de Solesmes. I veritablement, des del plan general, que en aquesta darrera edició està en forma de poder servir per a tres cursos progressius en els Seminaris, fins al més petit detall del desenrotllament de tot el que pertoca saber i conèixer a un gregorianista, tot està presentat demostrant una cura que posa dita obra com un model de llibre pedagògic. I és que en el P. Suñol hi ha la ciència i l'amor de lo que tracta,

i además aquell entusiasme per les coses de Déu que tant dignifica i ennobleix tota obra cristiana feta en consciència.

Aquest mètode és ben bé teòric i pràctic; cap noció, cap ensenyament hi falta de les que necessita el bon cantor gregorià per a entendre i saber executar el cant catòlic; però, además, els ensenyaments estètics més alts i complets hi són donats d'una manera fàcil i elegant, ensenyaments que demostren l'alta jerarquia d'aquest art i la preparació curiosa que reclama perquè sa execució sigui digne del gran valor estètic que conté i de la finalitat altíssima que en son si porta.

Aquest mètode, no sols és bo per als deixebles, sinó que també ho és pels mestres; perquè en ell no solament hi ha a curull tot el que convé per a saber i amar el cant gregorià, sinó que s'hi troba també tot el que a dit cant es refereix d'una manera més o menys directe: Hi ha un capítol que fa sintèticament la historia del cant gregorià; un altre de legislació eclesiàstica, on s'hi enclouen els documents pontificis i acords dels diferents congressos de cant sagrat, que donen les normes i lleis a seguir en el servei de la música en el temple. Hi ha un capítol, redactat pel distingit gregorianista J. Bas, que tracta i dóna regles per a l'acompanyament del diví cant; també parla de la restauració de la vida litúrgica com a base de tota vida verament catòlica; i encara m'oblidava de mencionar el capítol, per cert molt interessant, que ensenya la manera especial de dirigir el ritme lliure del cant de Sant Gregori.

No cal dir que tota la teoria d'aquest mètode, tot el sistema exposat és segons l'escola de Solesmes, o sigui la que avui té per cap major Dom Mocquereau, el benemèrit editor de la *Paleografia musical*. El P. Suñol és un fervent entusiasta de les teories i pràctiques del distingit gregorianista francès, del qual n'és un propagandista reconegut fidelíssim pel mateix cap d'escola. Com que pel fruit es coneix l'arbre, el cant dels deixebles de Solesmes, tan amarat d'unió i elegància, demostra la bondat de les teories que en són la base. De totes maneres, creiem és un dever amonestar als joves gregorianistes, que no vulguin fer aplicacions de la teoria solesmeniana del ritme a la música figurada; s'hi trencarien el coll sense cap profit, ni per l'art gregorià ni pel de la música figurada. Aquests canvis de rumbe, si és que convenen establir-los, han d'ésser conduïts i aplicats amb un seny que no més dóna una llarga experiència i una visió clara i profunda de l'assumpte.

Observi's que no menyspreuem la teoria rítmica solesmeniana; al contrari, encara que creiem difícil provar la irracionalitat d'un sistema en el que hi han buidat llurs inspiracions els genis musicals més sublims del segle divuitè i dinovè, creiem també ben sanitària una bona airejada de llibertat rítmica que ens desperti els sentits a noves gestes musicals. Potser convé un canvi de postura per agafar nou delit. Però qui vulgui volar en noves ales que no vagi depressa, o sinó ni caminar podrà, es rocegarà totxament per terra.

Mes aquí, i ara, no és lloc ni hora de parlar d'això; ara, i aquí, sols podem lloar la gramàtica o càtedra de cant gregorià del P. Suñol, el nostre bisbe gregorià, l'enviat a Catalunya per a Providència perquè el nostre clero i la nostra gent cristiana gustin i aprenguin el cant més lligítim i idoni per a adorar i alabar a Déu i als seus sants. — LL. M.

Noves

MODEL CURIÓS D'INFORMACIÓ. — Llegim en *El Día Gráfico* del dia 18 del present mes, secció de «Notas de Sociedad»:

«En el Palacio de la Música Catalana celebráronse los Juegos Florales municipales, distribuyéndose gran número de premios a los autores de canciones corales y otras composiciones.

Obtuvo la flor natural con un premio en metálico el Mtro. Millet, quien cedió el importe del premio para el año próximo.»

Sense comentarís!

LA MÚSICA ESPANYOLA A HOLANDA. — Llegim en el butlletí que publica la *Societat de Concerts de la Haya*, que dirigeix el mestre Bossard, que la música hispànica va propagant-se en els Països Baixos. S'han executat darrerament composicions de Joaquim Turina, Oscar Esplà, Tomàs Bretón, Guridi, Rogelio Villar, Isaac Albéniz, Enric Granados i Eduard L. Chavarri.

Per tot el que es refereix a la música espanyola, l'entitat holandesa — diu l'esmentat butlletí, — «es posa a la disposició dels interessats, compositors i societats de concerts».

Heu's aquí la direcció dels amables hispanòfils que ens ocupen : Senyor J. H. L. Bossard. Soc. An. Agence des Concerts. Postbox, 122. La Haye (Hollande).

EL CENTENARI DE PAISIELLO A TARANTO. — Al commemorar darrerament, la ciutat esmentada, el primer centenari de la mort de Giovanni Paisiello, l'Ajuntament acordà fer representar *Il duello comico*, del citat mestre. Dita producció fou estrenada en el teatre *Nuovo* de Nàpols l'any 1774. La comedia en un acte de G. B. Lorenzi i Giovanni Paisiello serà, a més, publicada. S'ha encarregat de la reducció per a piano i cant de l'esmentada partitura el mestre Camillo de Nardis.

CONCERT DE MÚSICA ANTIGA ITALIANA. — Les noves musicals no ens arriben o ens arriben tard. Llegim, ara, que en el *Teatre Verdi*, de Ferrara, s'efectuà fa poc, un interessant concert de música antiga italiana. Volem copiar el programa : *Sonata per archi, oboe ed organo* (transcripció i reducció de G. Tebaldini) i fragment de la cantata *La Serenata*, de G. B. Bassani; *Lamento di Arianna* i duettino de *L'Incoronazione di Poppea*, de Claudi Monteverdi; aria de l'òpera *Totila*, de G. Legrenzi; invocació a Orfeo de l'òpera *Euridice*

(soprà i tenor amb acompanyament d'arpa), de J. Peri; *Fuga in sol minore per archi ed organo* (reducció de G. Tebaldini). G. Frescobaldi; *La Rappresentazione di Anima e Corps* (traduïció en partitura de G. Tebaldini), E. de Cavalieri.

La guerra continua, doncs, provocant arreu una viva i molt natural reacció en favor dels valors essencialment propis, essencialment *nacionals*. Heu's aquí, tant mateix, una bonica conseqüència de la tragedia que tanta bellesa i tants records va barrant, cegament, brutalment, un dia darrera l'altre...

NOVES DE RICARD STRAUSS. — L'il·lustre compositor alemany ha fet a un *reporter* d'un periòdic del seu país les següents manifestacions relatives a ses últimes obres: «Respecte de l'*Ariadne auf Naxos*, cal fer saber que la comedia de Molière que precedia l'òpera propiament dita, desapareix per complet; el primitiu entreacte parlat, que era el llaç d'unió entre la comedia i l'òpera, ha estat amplificat i posat en música. Aquest intermedí que Hugo von Hofmannsthal ha versificat, descriu la situació tràgica, o millor, tragicòmica del jove compositor que es troba a la mercè dels mecenes, dels cantants i de les cantatrius i fins dels criats, a l'estil de Mozart als començos de sa carrera gloriosa. Aquest jove compositor, tant des del punt de vista dramàtic com musical, ha esdevingut la figura principal de l'obra, i influït per les indicacions de mon amic i colega el director general de música Blech, he escrit sa partitella per a veu de dona. Entre Zerbinetta i el jove compositor es desenrotlla més endavant una petita historia amorosa que motiva un nou duet entre ambdós. També he refundit i amplificat el paper de mestre de dansa, confiant-lo a la veu de tenor. Així mateix faig en aquesta obra un nou assaig de composició, fent que el *recitativo secco* precedeixi immediatament a petites peces musicals. El final ha estat modificat: l'epíleg joïós i satíric desapareix i l'obra té el seu punt culminant en el duet de Bacchus i Ariana.»

En quant a la nova òpera *La dona sense ombra*, del llibret de la qual també n'és autor Hugo von Hofmannsthal, diu Strauss que encara no l'ha terminat i que no la farà conèixer fins que es restableix la pau. L'òpera, afegeix, és una barreja de ficció i de veritat, de fantasia i de realitat.

Necrologia

La mort dels il·lustres musicògrafs francesos Alexandre Lavignac i Jules Combarieu, ocorreguda ja fa algún temps, no ha arribat a coneixement nostre fins fa poc; la luctuosa tragèdia que fa de la vella Europa un sepulcre immens, no exerceix tant sols sa tirania damunt dels vivents, també els qui moren allunyats del carnatge han de sofrir-la. Tres anys enrera, la mort de les dues personalitats que ens ocupen hauria estat ràpidament coneguda per tot el món. Avui, una casualitat ens n'ha fet sabedors, com d'un fet de poca importància, i amb retràs considerable. Descansin en pau els il·lustres escriptors i rebin en les planes d'aquesta REVISTA l'homenatge degut a sos mèrits.

ALBERT LAVIGNAC. — N'Alexandre, Joàn, Albert Lavignac nasqué a París el 21 de gener de 1846; després d'estudiar amb els mestres Marmontel, Bazin, Benoist i Thomas al Conservatori de la capital francesa, fou nomenat en 1882 professor de solfeig i d'harmonia més tard, en el mateix establiment. Era en el moment de la seva mort el degà del professorat de la vella institució francesa. La producció de Lavignac fou especialment d'obres didàctiques: *Solfèges manuscrits* (6 vols.), *Cours complet théorique et pratique de dictée musicale* (1882; aquesta obra fou causa de què en molts conservatoris s'introduís la pràctica del dictat musical.) *Cinquante leçons d'harmonie*, *L'école de la pédale* (per al piano). Ha escrit, ademés: *La musique et les musiciens* (1895), *Le voyage artistique à Bayreuth* (1897), *L'éducation musicale* (1902; traduïda a l'espanyol pel mestre Pedrell), *Notions scolaires de musique* (1905), *Les gâtés du Conservatoire*. La guerra europea sorprengué a En Lavignac al mig de la publicació en què treballava, amb nombrosos col·laboradors, d'una molt important obra d'història musical, el *Dictionnaire encyclopédique du Conservatoire de Paris*, obra de la qual se n'havien ja publicat tres grossos volums l'any 1914. Ara, la mort ha vingut a arrebatat-li definitivament la terminació d'aquest treball.

JULES COMBARIEU. — En Juli, Lleó, Joàn Combarieu era originari de Cahors, on nasqué el 3 de febrer de 1859; després d'haver estudiat a París i a Berlín (sota la direcció de Spitta), esdevingué professor al Liceu de Louis le Grand de la capital francesa. Ensenyà, ademés, la història de la música al Collège de France i formà part del Consell superior de Belles Arts. La ben coneguda *Revue musicale* estigué sots sa direcció des que fou creada (París, 1901) fins a sa fusió amb la *Revue de la S. I. M.* (1912). El nom de Combarieu era prou conegut de tothom

qui s'interessés pels estudis d'estètica i crítica musical, dintre dels quals s'especialitzà, com ho demostra la nomenclatura següent de ses principals obres: *Les rapports de la poésie et de la musique considérés au point de vue de l'expression* (1893; tesi de doctorat); *L'influence de la musique allemande sur la musique française* (Anuari Peters, 1895); *Études de philologie musicale: I. Théorie du rythme dans la composition moderne d'après la doctrine antique* (1896; crítica i simplificació de les teories de Westphal sobre el ritme); II. *Essai sur l'archéologie musicale au XIXe siècle et le problème de l'origine des neumes* (1896; aquestes dues obres foren coronades per l'Institut); III. *Fragments de l'Énéide en musique d'après un manuscrit inédit* (facsimil, transcripció i introducció, 1898); *Éléments de grammaire musicale historique* (1906); *La musique ses lois, son évolution* (1907); *La musique et la magie* (1909). En Combarieu redactà els *Documents, mémoires et vœux* del Congrés internacional de música tingut a París en 1900 (1901), col·laborant, ademés, durant sa llarga vida d'escriptor, en nombroses revistes. La seva darrera obra publicada fou la *Histoire de la musique. Des origines à la mort de Beethoven* (París, dos volums, 1913). La guerra aturà la publicació d'un terç volum anunciat, historiant de des de Beethoven fins als nostres dies.

JOAN B. ESPADALER. — El dia 27 de gener morí a Sant Quirse de Besora, d'on era fill, el popular mestre Espadaler, el qual amb son talent i ab son activitat s'havia guanyat forces simpaties. Era director del *Conservatori Municipal de Música* de Vich; director i fundador de l'*Orfeó Vigatà* i de la *Societat Vigatana de Concerts* i la seva orquestra; del *Chor infantil* i de la secció de *Gimnàstica Rítmica*, constituint el planter dels futurs orfeonistes. Ara estava organitzant la secció folk-lòrica de dances populars catalanes, per lo qual estava en relació amb En Joan Rigall, director de l'*Esbart Folk-lore Catalunya*.

Deixà moltes composicions musicals: chorals, cançons i sardanes i l'òpera *Almodis*, que s'havia d'estrenar a Barcelona quan esclatà una vaga general.

El mestre Espadaler havia dirigit l'*Orfeó Canigó* de Barcelona; col·laborà en la nostra REVISTA; publicà en *La Veu de Catalunya* una tanda d'articles sobre música religiosa, i donà a l'estampa un volum intítulat *La Música del meu poble*.

L'enterrament del plorat mestre, efectuat a Sant Quirse de Besora, fou una grandiosa manifestació de dol. De Vich hi assistiren més de 150 persones, que formaven nodrides representacions de les entitats musicals d'aquella ciutat. El fèretre era portat per choristes de l'*Orfeó Vigatà*, aguantant les glasses noies del mateix orfeó. L'acompanyament era nombrosíssim, presidint-lo les autoritats de Sant Quirse i de Vich. Les corones s'hi comptaven en gran nombre.

El distingit mestre hagi trobat en el Cel la gloria eternal